

VAKARŲ LIETUVOS JAUNIMO PRITRAUKIMAS Į KLAIPĖDOS MIESTĄ: SITUACIJA IR PERSPEKTYVOS

*Aušra Naujokienė, Daiva Verkulevičiūtė-Kriukienė
Klaipėdos universitetas*

SANTRAUKA

Dėl migracijos Klaipėda netenka ekonomiškai aktyvių, išsimokslinusių žmonių, todėl uostamiesčiui būdingas protų nutekėjimas. Be to, Klaipėdos miesto gyventojai sparčiai sensta. Dėl nepakankamų darbo išteklių ir jų kokybės miesto tolimesnis ekonominis bei socialinis vystymasis tampa problemiškas.

Didžiausia jaunų žmonių, atvykusių gyventi į Klaipėdos miestą, santykinė dalis yra iš Klaipėdos apskrities (40,8 proc.), Tauragės apskrities (36 proc.) ir Telšių apskrities (23,2 proc.). Atlikus jaunimo apklausą, buvo nustatytos Klaipėdos miesto ir Vakarų Lietuvos 17–19 bei 18–29 metų asmenų perspektyvos ir galimybės uostamiestyje. Daugiau nei pusės uostamiesčio moksleivių nuomone, Klaipėdos miestas yra patrauklus gyventi, ir net 42,6 proc. jų planuoja kurti savo ateitį šiame mieste. Norint, kad jaunimas liktų Klaipėdos mieste, jį reikia įtraukti į uostamiesčio gyvenimą: mieste turi būti pakankamai darbo vietų, skirtų įvairaus išsilavinimo ir išsimokslinimo žmonėms; reikia daugiau kultūrinių renginių, kurie būtų prieinami ne tik aukštas pajamas turintiems žmonėms, bet ir studentams ar jaunimui, pradedančiam kurti gyvenimą mieste. Kad jaunimas rinktųsi Klaipėdą kaip studijų ar ateities miestą, svarbu, jog šis būtų saugus.

Reikšminiai žodžiai: jaunimas, Klaipėdos miestas, patrauklumas.

DOI: <http://dx.doi.org/10.5200/GE.2020.3>

ĮVADAS

Lietuvos statistikos departamento duomenimis (2020), iš Vakarų Lietuvos per paskutinius penkerius metus išvyko beveik 44 tūkst. gyventojų. Uostamiestį per tą patį laikotarpį paliko beveik 13 tūkst. klaipėdiečių. Tiesa, emigruojančių gyventojų skaičius mažėja ir 2018 m. tarptautinės migracijos saldo tapo teigiamas. O Klaipėdos miesto gyventojų vidaus migracija kol kas išlieka neigiama. Dėl migracijos Klaipėda netenka ekonomiškai aktyvių, išsimokslinusių žmonių, kaip ir kitiems miestams, taip ir uostamiesčiui, būdingas protų nutekėjimas. Be to, Klaipėdos miesto gyventojai sparčiai sensta. 2018 m. 65 metų ir vyresnių žmonių

skaičius siekė apie 30 tūkstančių (apie 20 proc. visų gyventojų). Minėto amžiaus gyventojų santykinė dalis jau viršija vaikų dalį. Dėl nepakankamų darbo išteklių ir jų kokybės miesto tolimesnis ekonominis bei socialinis vystymasis tampa problemiškas. Reikia įvertinti ir emigracijos politinį aspektą – išvykę žmonės neretai atsiriboja nuo politikos, valstybės ir miesto valdymo, tampa politiškai neaktyvūs.

Klaipėdoje mažėjant gyventojų skaičiui bei sparčiai jiems senstant, būtina rasti priemonių, kurios ne tik sustabdytų emigraciją iš uostamiesčio, bet ir pritrauktų į jį jaunus talentus. Norint įgyvendinti šį tikslą, pirmiausia būtina išsiaiškinti, kiek patrauklus Klaipėdos miestas uostamiestyje ir Vakarų Lietuvoje gyvenantiems jauniems žmonėms, kokias jie mato ateities perspektyvas jame studijuoti, įsikurti, dirbti, kurti šeimas, gyventi visavertį socialinį ir kultūrinį gyvenimą.

Tyrimai, skirti jaunimui (ypač jų įsidarbinimo galimybėms), Lietuvoje yra atliekami nuolatos (Integruotos jaunimo politikos..., 2010; Jaunimo įsitvirtinimo..., 2006, Okunevičiūtė-Neverauskienė, Šlekienė, 2008; Labanauskaitė, Skučaitė ir kt., 2015). Tačiau tyrimų apie tai, kaip pritraukti jaunus žmones į Klaipėdos miestą, kokioje aplinkoje jie gyvena ir kokios jų ateities perspektyvos, dar labai trūksta.

Vienas svarbiausių Klaipėdos miesto pasiekimų – „Europos jaunimo sostinės 2021“ titulas. Miestui iškyla svarbus uždavinys – sutelkti dėmesį į jaunimo problemas ir jas spręsti. Išaug poreikis įgyvendinti tokius projektus, kad jaunimas galėtų ne tik studijuoti, dirbti, išreikšti save, bet ir prisidėti prie Klaipėdos įvaizdžio kūrimo.

Taigi, Klaipėdos laukia nemažas iššūkis – išlaikyti esamus jaunus žmones ir kartu pritraukti talentus, norinčius gyventi saugioje ir patrauklioje aplinkoje, kurioje būtų galimybė pasirengti darbo rinkai, o vėliau siekti karjeros, turiningai praleisti laisvalaikį ir kokybiškai bei sveikai gyventi.

Tyrimo objektas – Klaipėdos miesto ir Vakarų Lietuvos 18–29 metų jaunimas.

Tyrimo tikslas – tirti jaunų žmonių iš Vakarų Lietuvos pritraukimo į Klaipėdos miestą veiksnius ir gyvenimo joje galimybes bei perspektyvas.

Tyrimo uždaviniai:

1. Analizuoti Klaipėdos mieste įgyvendinamus jaunų talentų pritraukimo būdus.
2. Nustatyti į Klaipėdą ketinančių atvykti ir jau atvykusių iš Vakarų Lietuvos jaunų asmenų geografiją.
3. Išsiaiškinti, kaip Klaipėdos miesto patrauklumą ir galimybę jame gyventi ateityje mato klaipėdiečiai bei Vakarų Lietuvos jaunimas.

Atliekant mokslinius tyrimus išryškėja kelios jaunimo tyrimų kryptys. Tiek Lietuvoje, tiek Vakarų valstybėse ypač analizuojami gyventojų migracijos, užimtumo ir nedarbo klausimai. Bendrame kontekste išskiriami ir jaunimo tyrimai (Grinevica, Rivza, 2017; White, 2010; Tverdostup, Masso, 2016; Nurmela, Leetmaa, 2010; Kirch, Tuisk, 2015). Lietuvai ir jos kaimyninėms valstybėms būdingi tie patys procesai. Viena vertus, jaunų žmonių emigraciją lemia bendra ekonominė situacija šalyje, t. y. mažos pajamos, nedarbas, nepasitenkinimas buitine sąlygomis, noras sukurti geresnes gyvenimo sąlygas vaikams. Kita vertus, „emigracija neigiamai veikia šalies demografinę situaciją, mažina darbo išteklius, silpnina šalies darbo rinką ir stiprina Lietuvos visuomenės senėjimo tendenciją“ (Šimanskienė, Paužuolienė, 2014). Gyventojų migracija – tiek tarptautinė, tiek vidaus – visose Baltijos valstybėse yra labai svarbus regioninės plėtros veiksnys, t. y. vieni regionai praranda gyventojus, o kiti juos pritraukia. Tačiau tiek regioniniu, tiek nacionaliniu lygmenimis demografinis potencialas yra nepakankamas tvaraus žmogaus vystymosi veiksnys (Krumins, 2007).

Visoms Rytų Baltijos valstybėms būdingas gyventojų persikėlimas į priemiesčius. Tai lemia teritorijų apgyvendinimo tankumo ir miestų gyventojų dalies mažėjimą. Dėl to dispersinės urbanizacijos tendencijos tampa vis labiau pastebimos (Cirtautas, 2017). Į užmiesčius keliasi daug jaunų gyventojų, o jiems tiesiog būtina turėti nuosavą transporto priemonę, kad galėtų pasiekti švietimo įstaigas, prekybos centrus ir kt. Tai nėra patogiu nei gyventojams, nei savivaldybėms, tad jų administracijos imasi priemonių, norėdamos suvaldyti gyventojų migraciją į priemiesčius (Samarüütel, Selvig ir kt., 2010).

Europos Sąjungos valstybės naudoja skirtingus jaunų žmonių integravimo į darbo rinką būdus. Jie apima įvairias švietimo sistemos priemones, mokyklos bei darbdavių bendradarbiavimą, o pasirenkant būsimąją specialybę ar profesiją neretai svarbią reikšmę turi ir tikėtinas darbo užmokesčio dydis. Be to, jauniems žmonėms yra lengviau įsitvirtinti darbo rinkoje, jei jie yra verslūs. Tokie žmonės turi daugiau patirties, ypač jei augo versloje šeimoje (Kirch, Tuisk, 2015).

Europos Komisija skatina profesinį mokymą, aukštos kvalifikacijos siekį ir kokybiškas stažuotes (European Commission, 2010). Taip pat, norint padėti jaunimui įsitvirtinti darbo rinkoje, darbdaviai yra skatinami investuoti ir kartu dalyvauti švietimo veikloje (Buligina, Putans ir kt., 2014).

Metodai. Tiriamasis arealas yra Vakarų Lietuva, kuris apima Klaipėdos, Telšių ir Tauragės apskritys. Tikslinės tyrimo grupės – jauni 18–29 metų žmonės, kurie yra Klaipėdos gyventojai arba ateityje gali jais tapti. 2018 m. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, šiose trijose apskrityse gyveno 19 188 17–19 metų

jaunuoliai, kurių dalis potencialiai gali tapti Klaipėdos miesto gyventojais. Atliekant tyrimą, analizuota statistinė informacija, prieinama Lietuvos statistikos departamento duomenų bazėje apie Vakarų Lietuvos gyventojų struktūrą ir kaitą 2014–2018 m. Gauti duomenys buvo sisteminami lentelėse, diagramose ir vėliau naudoti tolimesniems tyrimo rezultatams pagrįsti. Be to, buvo skaičiuotas ir koreliacijos koeficientas, norint nustatyti statistinį ryšį tarp kintamųjų, gautų apklausos metu (tarp respondentų lyties ar amžiaus bei uostamiesčio patrauklumo ir jo pasirinkimo gyventi).

Atliekant tyrimą, buvo vykdytos dviejų amžiaus grupių gyventojų anketinės apklausos. Viena jų buvo norima išsiaiškinti, nuo ko priklauso 17–19 metų moksleivių pasirinktas studijų / ateities miestas, kas miestą daro patrauklų jaunimui ir iš kokių Vakarų Lietuvos savivaldybių mokiniai žada savo ateitį susieti su Klaipėda. Antroji anketinė apklausa buvo skirta 18–29 metų žmonėms, kurie pasirinko Klaipėdą kaip savo gyvenamąjį miestą.

Tyrimo laukas – Klaipėdos, Telšių ir Tauragės apskritys. Tam, kad atliekamas tyrimas būtų patikimas (95 proc.), reikalinga tam tikra imtis. 95 proc. tikslumui pasiekti, remiantis L. Cohenu, L. Manionu ir kt. (2000), tyrimų imtį n_1 sudarė 377 17–19 metų vidurinių mokyklų ir gimnazijų moksleiviai, gyvenantys Klaipėdos, Telšių ir Tauragės apskrityse. Antroji respondentų grupė – 18–29 metų Klaipėdoje gyvenantys jauni žmonės, kurių imtis – taip pat 377 asmenys. Tyrimas buvo atliekamas 2019 m. sausio mėnesį – buvo išdalytos spausdintos anketos ir elektroniniu būdu apklausti respondentai. Apklausų metu gauti statistiniai teritoriniai duomenys buvo apdorojami ir kartografuojami. Taip pat taikomi dokumentų analizės, lyginamosios analizės ir duomenų sisteminimo metodai.

KLAIPĖDOS MIESTE ĮGYVENDINAMI JAUNIMUI SKIRTI PROJEKTAI

Klaipėdos miesto savivaldybė stengiasi pritraukti jaunimą į Klaipėdą įvairiomis formomis. Tai ir įvairūs projektai, skatinantys jaunimo veiklą, diskusijos ir forumai, kuriuose norima išgirsti jaunų žmonių nuomonę skirtingais klausimais, garantijos po studijų ir jaunųjų talentų skatinimas apdovanojimais.

2017 m. padidėjo jaunų žmonių, dalyvavusių savivaldybės finansuojamose veiklose, skaičius. Pastaraisiais metais vėl pradėti teikti Klaipėdos miesto jaunimo apdovanojimai, kurie sulaukė daug jaunimo ir verslo atstovų dėmesio. Yra skiriamos Klaipėdos miesto savivaldybės stipendijos gabiams ir talentingiems Klaipėdos aukštųjų mokyklų I kurso studentams bei apdovanojami geriausi baigiamųjų

darbų autoriai. Pirmą kartą buvo surengtas ir daug dėmesio sulaukęs tarptautinis jaunimo forumas „Proveržis jaunimo politikoje: ar tai (ne)įmanoma?“, kuriuo buvo norima identifikuoti jaunimo politikos iššūkius ir ateities perspektyvas vietiniu, regioniniu, nacionaliniu ir tarptautiniu lygiais (Klaipėdos miesto savivaldybė, 2017).

2018 m. Klaipėdos miesto savivaldybės taryboje buvo patvirtinta ambicinga miesto ekonominės plėtros strategija „Klaipėda 2030. Mėlynasis proveržis“. Tai pirmoji tokio pobūdžio Lietuvoje sukurta strategija, kuria siekiama Klaipėdą padaryti geriausia vieta gyventi, dirbti, ilsėtis ir investuoti Baltijos regione (Klaipėda 2030, 2018). Tačiau kuo šis dokumentas svarbus uostamiesčio jaunimui?

Pagal sukurtą ambicingą planą Klaipėdoje numatoma plėtoti jūrinę ekonomiką, bioekonomiką, pažangios pramonės bei kūrybinę ir paslaugų ekonomiką. Jaunam žmogui svarbiausia sritis yra švietimo sektoriaus išvystymas, nes, rinkdamasis savo ateities miestą, pirmiausia jis galvoja apie būsimąją specialybę. Šioje srityje yra planuojama didinti Klaipėdos mokslo ir studijų institucijų konkurencingumą, tarptautiškumą, orientuojantis į biotechnologijų, jūrinę ir energetikos sritis. Tam, kad regionas taptų patrauklus, reikia atnaujinti miesto planavimo dokumentus, atsižvelgiant į miesto prioritetus, tokius kaip uosto, kelių infrastruktūros ar piliavietės vystymasis. Nemažai dėmesio skiriama ir jūriniam turizmui, kuriam įgyvendinti reikės projektų rengimo ir turizmo specialistų. Norint pasiekti gerų rezultatų, būtina neužmiršti aplinkosaugos ir, plėtojant bioekonomikos įmonių tarpsektorinį ir tarptautinį bendradarbiavimą, kurti bei diegti bioenergetikos sprendimus. Yra planuojama kurti ir elektrinio transporto priemonių klasterį bei verslo ir renginių turizmo skatinimo mechanizmą (Klaipėda 2030, 2018). Tam, kad šie uždaviniai būtų įgyvendinti, mieste esamų specialistų neužteks. Klaipėdoje nėra rengiami urbanistikos, architektūros, matematikos, biotechnologijų ir energetikos specialistai. Juos reikės rengti uostamiesčio aukštosioms mokykloms ar pritraukti iš aplinkinių rajonų, didžiųjų miestų ar užsienio valstybių.

Norint įgyvendinti užsibrėžtus uždavinius, Klaipėdai reikės talentų. Tai žmonės, kurie savo žiniomis ir ekonomikos gebėjimais prisidės prie miesto vertės kūrimo. Talentai – ne tik Klaipėdoje gyvenantys jauni, išsimokslinę, iniciatyvūs žmonės, dalį talentų miestui teks pasikviesti. Tai gali būti ir klaipėdiečiai, kurie yra išvykę iš miesto, ir Lietuvoje bei užsienyje gyvenantys žmonės, kurių Klaipėdos aukštosios mokyklos parengti negali.

Šiuo metu Klaipėdos aukštosiose mokyklose yra rengiami nedaugelio sričių specialistai, tačiau jų reikės. Jeigu per pastarąjį dešimtmetį jų neatsiras, tuomet susiformuos niša specialistams iš kitų miestų aukštųjų mokyklų. Todėl reikia

sukurti į inovacijas orientuotą švietimo, mokslo ir verslo bendradarbiavimo sistemą, kad talentai galėtų judėti tarp aukštųjų mokyklų ir verslo įmonių, taip dalydamiesi savo patirtimi bei prisidėdami prie ekonomikos augimo. Kadangi kalbama apie uostamiesčio patrauklumą Baltijos regione, vertėtų paminėti, kad yra planuojama teikti viešąsias paslaugas anglų kalba, norint pritraukti talentingus žmones iš užsienio. Vienas iš strategijos „Klaipėda 2030. Mėlynasis proveržis“ uždavinių – sudaryti sąlygas išlaikyti pritrauktus talentus, t. y. teikti finansinę ir būsto paramą, užsieniečiams – socialinės integracijos paslaugas ir kt. (Klaipėda 2030, 2018).

Naujas galimybes Klaipėdos universitete studijuojančiam jaunimui atvers šios uostamiesčio aukštosios mokyklos įsitraukimas į Europos universitetų konsorciumą „CONEXUS“. Atsiradus naujoms tarptautinėms studijų programoms, naujiems mobilumo modeliams ir gerėjant studijų kokybei, studentai ne tik turės galimybę įgyti žinių ir daugiau gebėjimų užsienio aukštosiose mokyklose, bet ir įsitraukti į projektinę veiką (Klaipėdos universitetas, 2020). Kaip teigia M. N. Solemas ir K. E. Foote (2004), universitetai turėtų ne tik užtikrinti aukštą studijų kokybę, bet ir, atsižvelgdami į studijų programų specifiką ir galimybes, rengti studentus būsimajai karjerai.

Tam, kad Klaipėdos miestas pasiektų užsibrėžtus tikslus, reikės įvairių kvalifikacijų specialistų. Žadama, kad uostamiestyje atsiras apie 25 tūkst. naujų darbo vietų, į kurias galės pretenduoti ir jauni klaipėdiečiai, norintys gyventi ir kurti uostamiestyje.

KLAIPĖDOS MIESTO PATRAUKLUMO VERTINIMAS 17–19 METŲ KLAIPĖDIEČIŲ POŽIŪRIU (APKLAUSOS REZULTATAI)

Klaipėdos miesto administracija ir uostamiestyje veikiančios organizacijos stengiasi Klaipėdos jaunimą įtraukti į miesto gyvenimą ir taip juos skatinti pasilikti mieste įgijus vidurinę išsilavinimą.

Atliktos anketinės apklausos rezultatai rodo, kad net 56,3 proc. 17–19 metų jaunuolių, augusių Klaipėdoje, mano, jog šis miestas patrauklus, ir 42,6 proc. iš jų planuoja kurti savo ateitį uostamiestyje. Respondentai argumentuoja, kad šalia lieka tėvai, giminės ir draugai, kurie galės bet kada jiems padėti. Jauniems uostamiesčio gyventojams svarbi ir gamtinė Klaipėdos aplinka, kuri išsiskiria iš visų Lietuvos miestų, – šalia Baltijos jūra. 17–19 metų jaunuoliams gimtasis miestas patrauklus ir dėl aukštųjų mokyklų, kuriose jie galės studijuoti ir įgyti norimą

išsimokslinimą, buvimo. Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos atstovų darbas, rūpinimasis jaunimo reikalais, projektų rašymas, ateities vizijų kūrimas ir įvairių skatinimo priemonių skyrimas jauniems žmonėms taip pat turi įtakos jų pasirinkimui.

Likę 38,5 proc. jaunuolių teigia, jog Klaipėda jiems nepatraukli dėl to, kad aukštosiose mokyklose nėra norimų studijų programų, gimtajame mieste jau viskas išbandyta ir pamatyta, tad norisi įgyti gyvenimiškos patirties kituose Lietuvos miestuose ar užsienyje. Kituose šalies didmiesčiuose respondentai mato daugiau perspektyvų ir intensyvesnį kultūrinį gyvenimą. Ir tik 5,2 proc. apklaustųjų neturi nuomonės apie uostamiesčio patrauklumą. Bet ne visuomet galima teigti, kad žmogus nesirinks savo ateities miestu to, kuris jam yra nepatrauklus.

Apklaustos rezultatai rodo, jog net 28,6 proc. 17–19 metų klaipėdiečių ketina studijuoti uostamiestyje, nors šis miestas jiems yra nepatrauklus. Atsakydami jie teigė, jog tokį pasirinkimą lemtų pinigų stygius ar tėvų nuomonė. Dalis respondentų (46,9 proc.) teigė, kad Klaipėda yra patraukli, tačiau dėl to, kad mieste nėra jų norimos studijų programos, jiems tenka išvažiuoti studijuoti į kitą miestą.

Taigi, apklaustos rezultatai rodo, kad daugiau nei pusei uostamiesčio moksleivių Klaipėdos miestas yra patrauklus, – apie trečdalis jų planuoja savo ateitį gimtajame mieste. Galbūt, jeigu mieste esančios aukštosios mokyklos daugiau reklamuotų savo studijų programas, o Klaipėdos miesto savivaldybės administracija plačiau skleistų žinias apie įgyvendinamus projektus ir renginius jauniui, pastarųjų, besirenkančių uostamiestį ateičiai kurti, skaičius padidėtų.

KLAIPĖDOS MIESTO PATRAUKLUMAS IR GALIMYBĖS GYVENTI VAKARŲ LIETUVOS 17–19 METŲ JAUNIMO POŽIŪRIU (APKLAUSOS REZULTATAI)

Norint kurti ekonomiškai stipresnį uostamiestį, būtina suprasti, kad jauni žmonės yra neatsiejama miesto dalis, nes jų potencialas gali sukurti didelę pridėtinę vertę verslui ir savivaldybei. Tad Klaipėdos miestui svarbu ne tik išlaikyti savo jaunuolius, bet ir pritraukti juos iš kitų Vakarų Lietuvos apskričių.

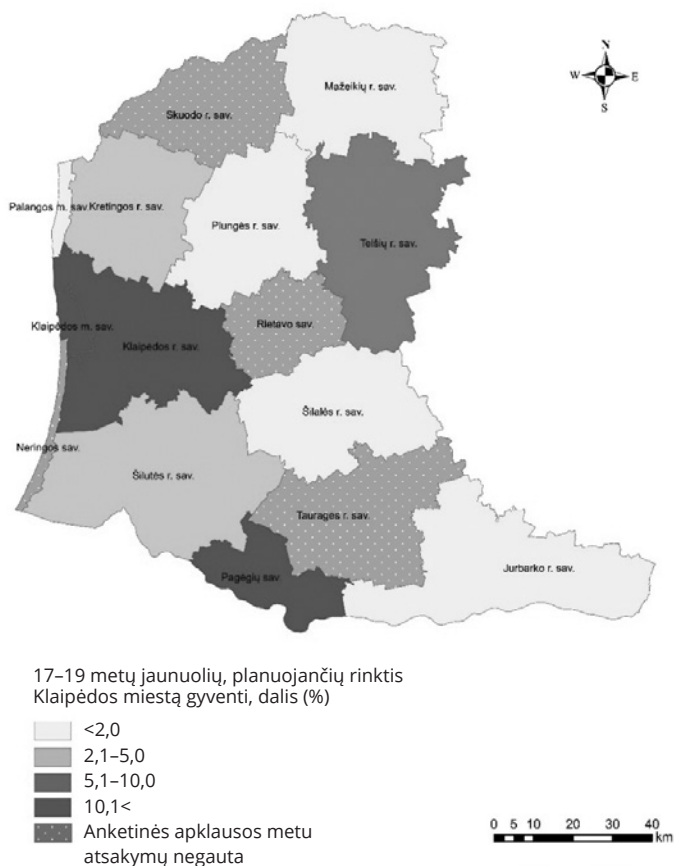
Išanalizavus anketinės apklaustos duomenis paaiškėjo, kad Tauragės apskrities 17–19 metų moksleiviai uostamiestį rinkęsi rečiausiai – tik 24,6 proc. Galbūt įtakos turi tai, jog šioje apskrityje yra didžiausia kaimų gyventojų dalis, o miestai ir miesteliai šioje apskrityje nėra dideli nei pagal teritorijos plotą, nei pagal gyventojų skaičių. Žmonių, gyvenančių šioje apskrityje, užimtumas yra mažiausias, palyginus su kitomis tiriamomis apskritimis. Nuo šių veiksnių priklauso ir jaunų

žmonių pasirinkimai bei susiformavusi nuomonė. Pagėgių savivaldybės respondentai dažniausiai pastebėjo, kad Klaipėdos aukštųjų mokyklų vykdomų studijų programų kokybė nėra tokia aukšta kaip kitų miestų. O tokį požiūrį suformuoti galėjo pastarųjų metų įvykiai, kai buvo kalbama apie Klaipėdos universiteto uždarymą ar prijungimą prie kitos aukštosios mokyklos. Telšių apskrities didelė dalis (46,2 proc.) moksleivių žada savo ateities miestu pasirinkti uostamiestį. Tokį pasirinkimą gali lemti tai, kad kiti didieji miestai, išskyrus Šiaulius, yra gana toli nuo šios apskrities. Respondentai iš Telšių apskrities išskyrė tai, jog su Klaipėdos miestu yra geras ir patogus susisiekimas. Klaipėdos apskrities gana didelė moksleivių dalis planuoja ateities miestu pasirinkti uostamiestį: 35,3 proc. septyniolikmečių, 47,5 proc. aštuoniolikmečių ir 35,7 proc. devyniolikmečių Klaipėdos apskrities jaunuolių ruošiasi savo studijų ir galbūt ateities miestu pasirinkti uostamiestį. Tam įtakos gali turėti patogus ir greitas susisiekimas, todėl studijuojant nėra būtinybės visiškai išvykti iš tėvų namų. Uostamiestis yra arčiausiai kitų Klaipėdos apskrities gyvenviečių, todėl jis jaunuoliams dažnai jau būna pažįstamas ir mėgstamas.

Tiriant Klaipėdos, Telšių ir Tauragės apskritis, kaip vieną Vakarų Lietuvos arealą, verta paminėti, jog net 72,9 proc. apklaustųjų mano, kad uostamiestis yra patrauklus ir jame gali gyventi jauni žmonės. Dažniausiais patrauklumo požymiais jaunuoliai įvardijo galimybę studijuoti norimą studijų programą, greitą ir nesudėtingą susisiekimo sistemą, netoli gyvenančius šeimos asmenis, jūros artumą, tvarką ir priežiūrą mieste. Be to, jauni žmonės, vertindami ateities perspektyvas, išvelgia ir tai, jog Klaipėdoje yra uostas, kur nemaža darbų pasiūla, jame yra nemažai galimybių tobulėti ir kurti geresnę ateitį. 24,7 proc. respondentų uostamiestis nėra patrauklus dėl universiteto ir kitų aukštųjų mokyklų prasto prestižo, miestas atrodo per mažas užsibrėžtiems tikslams pasiekti. Prie Klaipėdos nepatrauklumo prisideda ir mažas dėmesys neįgaliems žmonėms, prekyba narkotikais bei darbo vietų trūkumas. Išsakyta nuomonė ir apie Klaipėdos žmones, kuriems trūksta bendruomeniškumo, teigta, jog jų mentalitetas skiriasi nuo kitų didžiųjų miestų žmonių, taip pat uostamiestyje daug žmonių nekalba lietuviškai.

Galima paminėti, kad tik 2,39 proc. respondentų neturi savo nuomonės apie uostamiestį. Reikėtų pasidžiaugti, jog pastarasis rodiklis yra gana mažas, vadinaisi, Vakarų Lietuvoje auga jauni žmonės, kurie turi savo nuomonę, gali ją išsakyti ir pagrįsti. Kiekvienam miestui reikia mąstančių, turinčių savo nuomonę asmenybių tam, kad jis augtų, vystytųsi ir taptų ekonomiškai stiprus.

Tačiau, lyginant du komponentus (miesto patrauklumą ir jo pasirinkimą), duomenys labai skiriasi. Didžiausia dalis jaunuolių, pasirinksiančių ateityje



1 pav. 17–19 metų jaunuolių, planuojančių rinktis Klaipėdos miestą gyventi, pasiskirstymas pagal savivaldybes 2018 m., proc. (Vakarų Lietuvos jaunimo atliktos apklausos rezultatai, 2018)

Klaipėdos miestą, gyvena Klaipėdos rajono savivaldybėje (29,2 proc.), Klaipėdos miesto savivaldybėje (25,4 proc.) ir Pagėgių savivaldybėje (23,1 proc.) (žr. 1 pav.). Likusių Vakarų Lietuvos savivaldybių 17–19 metų jaunuolių, kurie rinkęsi Klaipėdą, dalis yra iki 7 proc. Kitų moksleivių tolimesni planai yra studijuoti kituose šalies miestuose arba užsienio valstybėse.

Vakarų Lietuvos jaunimo pasirinkimas yra labai įvairus. Jį galima vertinti atsižvelgiant į keletą kriterijų ir jų tarpusavio priklausomybę. Tam, kad jaunimas rinkęsi miestą ir pastarasis būtų patrauklus, jis turi turėti aukštąsias mokyklas, kurių prestižas būtų aukštas, o atsiliepimai – geri. Baigusieji studijas jauni žmonės nori rasti perspektyvų darbą, kuris atitiktų jų kvalifikaciją. Taip pat jaunimas nori laisvalaikį praleisti įdomiai, turiningai ir nebrangiai. Jaunam žmogui, kuris

nuolat skuba, yra svarbi ir miesto infrastruktūra, graži aplinka bei žmonės ir jų bendravimo kultūra.

JAUNIMO LŪKESČIAI IR GALIMYBĖS KLAIPĖDOS MIESTE (APKLAUSOS REZULTATAI)

Klaipėdos miesto žmonėms senstant, yra labai svarbu ne tik pritraukti, bet ir išlaikyti jau atvykusius į uostamiestį jaunos žmones. Tai, kad jauni žmonės pasirinko Klaipėdą kaip gyvenamąją vietą, reikia vertinti teigiamai, tačiau iškyla problema juos integruoti į uostamiesčio gyvenimą, ekonomines veiklas ir aplinką taip, kad jie čia jaustųsi saugiai, gerai ir būtų užtikrinti dėl savo ateities. Dėl to yra svarbu žinoti jų nuomones ir požiūrius į Klaipėdos mieste vykstančius pokyčius įvairiose srityse.

Anketinėje apklausoje dalyvavo 67,4 proc. moterų ir 32,4 proc. vyrų, kurie savo ateities miestu jau pasirinko Klaipėdą ir yra atvykę iš Klaipėdos, Telšių ar Tauragės apskričių gyvenviečių. Uostamiestyje jie studijuoja, dirba ar augina vaikus. Didžioji dalis respondentų savo socialinę aplinką (67,5 proc. – mieste, 85,8 proc. – namuose ir 67,3 proc. – darbe ar studijose) vertina gerai ir tik apie trečdalis respondentų – vidutiniškai (25,2 proc.) ar blogai (1,3 proc.). Tam, kad žmogus jaustųsi laimingas, svarbiausiu veiksmu išlieka jo aplinka šeimoje. 87,1 proc. dirbančių žmonių ir 84,1 proc. studentų namuose jaučiasi gerai. Ne paslaptis, kad darbe ar studijose žmogus praleidžia didžiąją dienos dalį. Tad tam, kad jo darbas būtų produktyvus, savijauta irgi turi būti gera, taigi 67,8 proc. dirbančiųjų ir 65,2 proc. studijuojančiųjų mano, jog jų aplinka darbo ar studijų vietose yra gera. Kiekvienas žmogus turi savo laisvalaikį, kurį praleidžia namuose ar mieste. Santykinai tiek studentai, tiek dirbantis jaunimas atsakė panašiai – apie 66,5 proc. teigė, kad mieste jaučiasi tikrai gerai. Apibendrinant reikėtų pasidžiaugti, kad jaunų klaipėdiečių socialinė aplinka yra gera, ir tai leidžia išvengti psichologinių problemų bei nestabilaus gyvenimo būdo.

Kyla klausimas, kas jaunimo socialinę aplinką daro gerą? Respondentų buvo klausama, kaip jie vertina tam tikras paslaugų sistemas, su kuriomis susiduria kiekvieną dieną. Beveik pusė (apie 48 proc.) apklaustųjų atsakė, jog saugumo, socialinių paslaugų ir sveikatos sistemos Klaipėdos mieste funkcionuoja gerai. Geriausiai uostamiestyje vertinama susisiekimo sistema (76,3 proc.). Tačiau švietimo ir mokslo bei užimtumo sistemos vertinamos tik vidutiniškai (apie 51 proc.). Daugiausia neigiamų nuomonių buvo išsakyta apie užimtumo (6,5 proc.) ir saugumo (5,9 proc.) sistemas.

Jauni žmonės, įgiję vidurinį išsilavinimą, galvoja, kur toliau reikės studijuoti, dirbti ar gyventi. Apklausos rezultatai rodo, jog didžiausia dalis – 44,2 proc. – apklaustųjų Klaipėdą rinkosi dėl švietimo ir mokslo sistemos, o 23,7 proc. uostamiestyje įsitvirtino dėl užimtumo sektoriaus. Taip pat įtakos turėjo ir susisieki-mas (8,3 proc.), kultūra (3,2 proc.) bei kiti sektoriai.

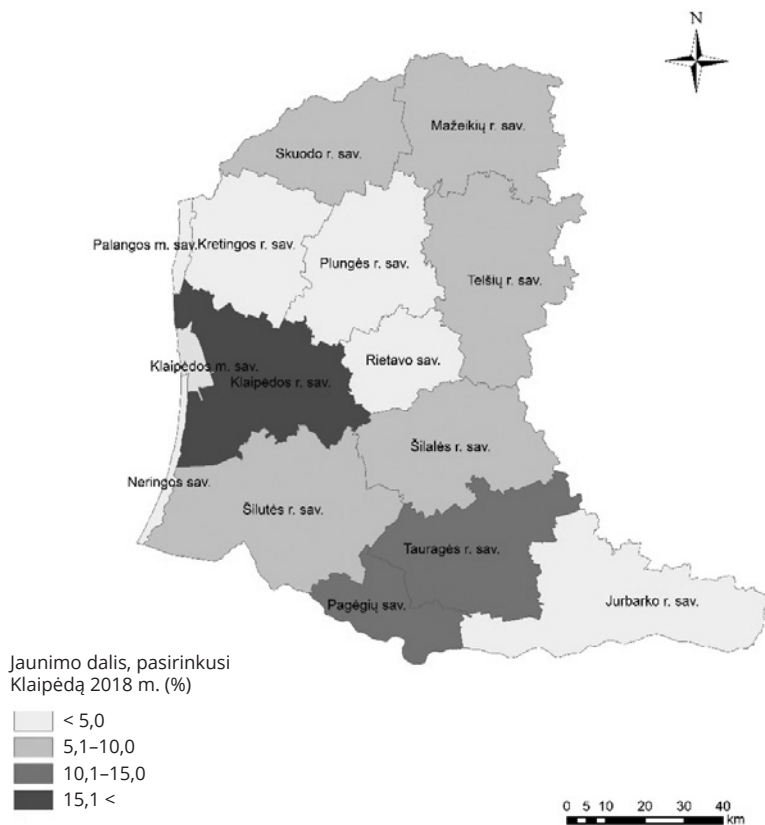
Kaip jau buvo minėta anksčiau, yra svarbu išlaikyti jaunimą uostamiestyje. 85,9 proc. respondentų turi aiškią nuomonę apie savo ateitį, t. y. likti Klaipėdoje (65,5 proc.) ar išvykti į kitą miestą (20,4 proc.). To priežastys yra įvairios. Vieni jaunuoliai pasilieka uostamiestyje, nes šis miestas jiems patinka, jau yra susikūrę gerovę ar dirba mėgstamą darbą. O kiti planuoja išvykti dėl didesnių galimybių kituose miestuose save realizuoti, nes Klaipėdoje neranda darbo, nori grįžti į savo gimtąjį miestą ar išvykti į užsienį.

Jaunimo apsisprendimui išvykti iš Klaipėdos miesto turi ir pajamų dydis. Net 35,1 proc. jaunų žmonių, kurių pajamos nesiekia 100 Eur per mėnesį, yra pasiryžę išvykti. Taip pat panaši dalis – 34,7 proc. – respondentų, kurių mėnesinės paja-mos svyruoja nuo 101 iki 400 Eur, ketina išvykti iš uostamiesčio, o kai pajamų dydis svyruoja nuo 401 iki 700 Eur, ieškoti didesnių galimybių kituose miestuose planuoja 11 proc. apklaustųjų. Tokių žmonių, kurių pajamų dydis yra artimas ša-lies vidurkiui ar aukštesnis ir kurie planuoja palikti Klaipėdą, dalis yra pati ma-žiausia – 8 proc. Taigi žmonės, gaudami daugiau pajamų, mieste jaučiasi stabiliau ir apie išvykimą iš miesto retai galvoja.

Tiriant atvykusių iš Vakarų Lietuvos ir Klaipėdoje gyvenančių jaunuolių nuo-mones apie uostamiesčio patrauklumą, pastebima, kad net 85,1 proc. responden-tų miestas yra patrauklus, 8,8 proc. – nepatrauklus ir 6,1 proc. neturi nuomonės. Patrauklumas, jų manymu, – tai graži ir sutvarkyta aplinka, senamiestis, turintis architektūrinį paveldą, jūros artumas, patogus susisieki-mas, optimalaus dydžio miestas. O kultūrinių renginių stoka, miesto ramybė ir darbo vietų trūkumas, jaunų žmonių nuomone, miestą daro nepatrauklų.

Uostamiestį renkasi jaunimas iš įvairių Vakarų Lietuvos savivaldybių. Di-džiausia dalis – 40,8 proc. – jaunų žmonių uostamiestyje yra atvykę gyventi iš Klaipėdos apskrities, 36 proc. – iš Tauragės apskrities, 23,2 proc. – iš Telšių aps-krities. Analizuojant smulkesnių administracinių vienetų lygiu, didžiausia dalis – 19,7 proc. – jaunimo į uostamiestį atvyko iš Klaipėdos rajono, 15 proc. – iš Pagė-gių savivaldybės, 11 proc. – iš Tauragės, 8,2 proc. – Mažeikių ir 8,2 proc. – Telšių rajonų (žr. 2 pav.).

Apklausos metu respondentai noriai dalijosi įžvalgomis, ko Klaipėdos mieste labiausiai trūksta, kuriant jaunų žmonių gerovę. Vienas iš pagrindinių siūlymų



2 pav. Iš Vakarų Lietuvos savivaldybių į Klaipėdos miestą atvykusių 18–29 metų jaunuolių dalis 2018 m., proc. (Vakarų Lietuvos jaunimo atliktos apklausos rezultatai, 2018)

buvo kurti darbo vietas, pritaikytas studentams (suteikiant galimybę dirbti pagal lankstų darbo grafiką), suteikti lengvatų pradedantiesiems jauniems verslininkams, taip pat nuomojantis ar įsigyjant gyvenamąjį būstą. Jaunimas išskyrė ir renginius, kurių pastaruoju metu jie pasigenda. Taip pat buvo paminėtos ir renginių kainos, kurios turėtų būti žemesnės. Siūlyta sukurti „Klaipėdiečio pasą“, su kuriuo renginiai, kultūrinės vietos, viešasis transportas būtų nemokami ar su didele nuolaida jauniems žmonėms (pateiktas Paryžiaus pavyzdys, kuomet Europos Sąjungos piliečiams, ne vyresniems nei 25 metai, muziejų lankymas yra nemokamas). Mėnėtos erdvės, parkai, lauko kavinės, kuriose jauni žmonės galėtų burtis. Užsiminta ir apie vaikų lopšelių-darželių skaičiaus didinimą, aukštojo mokslo gerinimą, studijų programų plėtimą, stipendijų didinimą, studijų kainų mažinimą, saugumą ir automobilių stovėjimo aikštelių plėtojimą miesto centre. Prašyta pagalvoti ir apie

naktinius klubus, naktinius autobusų maršrutus, užimtumo centrus ir taršos mažinimą mieste. Norėta, kad su jaunimu būtų dalijamasi svarbia informacija, – taip siekiant juos įtraukti į miesto gyvenimą. Atsižvelgiant į tai, kaip aktyviai jaunimas dalijosi mintimis apie tai, kad Klaipėda taptų patrauklesnė jauniems žmonėms, reikia pasidžiaugti, jog jiems tikrai rūpi uostamiesčio ateitis.

Apibendrinami atlikto tyrimo rezultatus, galėtume teigti, kad norint, jog jaunimas liktų Klaipėdos mieste, jis turi būti įtrauktas į uostamiesčio gyvenimą. Jame neturi trūkti darbo vietų, skirtų įvairaus išsilavinimo ir išsimokslinimo žmonėms. Reikėtų daugiau kultūrinių renginių, kurie būtų prieinami ne tik aukštas pajamas turintiems žmonėms, bet ir studentams ar jaunimui, pradedančiam kurti gyvenimą mieste. Jaunam žmogui, kad jis rinktųsi Klaipėdą studijų ar gyvenimo miestu, yra svarbu ir jo saugumas. Taigi, yra dar sričių, kurias reikia tobulinti ir atlikti daug darbų, norint prisikviesti ir išlaikyti jaunus žmones Klaipėdos mieste.

IŠVADOS

1. Klaipėdos jaunimas turi galimybę įsitraukti į įvairių visuomeninę veiklą – dalyvauti įvairiuose projektuose, diskusijose ir forumuose, kuriuose norima išgirsti jaunų žmonių nuomonę skirtingais klausimais, jaunieji talentai skatinami apdovanojimais. Tačiau, įgyvendinant ambicingą miesto ekonominės plėtros strategiją „Klaipėda 2030. Mėlynasis proveržis“, miestui reikės naujų sričių specialistų, kurių nerengia Klaipėdos aukštosios mokyklos. Atsiveriančios naujos įsidarbinimo galimybės galėtų pritraukti jaunus talentus, todėl Vakarų Lietuvos ugdymo įstaigose būtina skleisti informaciją apie perspektyvas jauniems žmonėms Klaipėdos mieste. Į naujus iššūkius turėtų atsiliiepti Klaipėdos miesto universitetai ir kolegijos – reiktų pertvarkyti studijų programas ir įgyvendinti naujus projektus. Išaugus viešųjų paslaugų poreikiui, būtina kurti palankias sąlygas jaunimui gyventi, o prioritetinės sritys turėtų būti saugumo mieste didinimas ir naujų darbo vietų kūrimas.
2. Šiuo metu didžiausia jaunų 18–29 metų žmonių, atvykusių gyventi į Klaipėdos miestą, santykinė dalis yra iš Klaipėdos apskrities (40,8 proc.), Tauragės apskrities (36 proc.) ir Telšių apskrities (23,2 proc.). Analizuojant jaunuolių, ketinančių atvykti į uostamiestį gyventi, apklausos rezultatus, paaiškėjo, kad miestas daugiausia jaunų žmonių turėtų sulaukti iš Klaipėdos rajono (29,2 proc.) ir Pagėgių savivaldybės (23,1 proc.). Likusių Vakarų Lietuvos savivaldybių 17–19 metų jaunuolių, kurie rinktųsi Klaipėdą, yra iki 7 proc.

3. Atliktos anketinės apklausos rezultatai rodo, kad 72,9 proc. Klaipėdos, Telšių, Tauragės apskričių 17–19 metų moksleivių Klaipėdos miestas yra patrauklus ir jame gali gyventi jauni žmonės. Taip pat daugiau nei pusės (56,3 proc.) uostamiesčio 17–19 metų moksleivių nuomone, Klaipėdos miestas yra patrauklus ir net 42,6 proc. jų planuoja savo ateitį jame. Iš vardijamų Klaipėdos miesto privalumų jauni žmonės nurodo sutvarkytą aplinką, senamiestį, turintį architektūrinį paveldą, šalia esančią jūrą, gerą susisiekiamą. Ne mažiau svarbūs veiksniai yra galimybės įsidarbinti ar studijuoti norimą studijų programą. Tačiau penktadalis (20,4 proc.) Klaipėdoje gyvenančių jaunų žmonių ateityje ketina išvykti iš uostamiesčio. To priežastys yra įvairios: įvardija didesnes galimybes save realizuoti kituose miestuose, negali Klaipėdoje rasti darbo, nori grįžti į savo gimtąjį miestą ar išvykti į užsienį. Jaunimo apsisprendimą išvykti iš Klaipėdos miesto lemia pajamų dydis – kuo gaunamų pajamų suma mažesnė, tuo ketinimas išvykti yra stipresnis.

LITERATŪRA

1. Buligina, I., Putans, R., Sloka, B. (2014). Coherence of Work Based Learning and Regional Development in Latvia. *Economics and Business*, 25, 19–26.
2. Cirtautas, M. (2017). *Lietuvos miestų išorinės plėtros po 1990 metų ypatumai*. Vilnius: Technika.
3. Cohen, L., Manion, L., Morrison, K. (2000). *Research Methods in education*. London: Routledge.
4. European Commission. (2010). *Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth*. Brussels, 3.3.2010. COM (2010) 2020 final.
5. Grinevica, L., Rivza, B. (2017). Economic costs of youth unemployment in Latvia. *Research for rural development*, 2, 270–275.
6. Jaunimo įsitvirtinimo Lietuvos darbo rinkoje galimybių tobulinimas. (2006). *Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija*. [Žiūrėta 2019 m. lapkričio 29 d.]. Prieiga internete: https://socmin.lrv.lt/uploads/socmin/documents/files/pdf/793_jaunimo_uzimumas2006.pdf.
7. Integruotos jaunimo politikos plėtra. (2010). *Jaunimo politikos įgyvendinimo kokybė savivaldybėse*. [Žiūrėta 2019 m. lapkričio 29 d.]. Prieiga internete: <http://ijpp.lt/lt/Vir%C5%A1utinis+menu/projekto-rezultatai-1/jaunimo-politikos-kokybes-vertinimu-savivaldybese-ataskaitos/>.
8. Klaipėdos miesto savivaldybė. (2017). *Direktorius veiklos ataskaita*. [Žiūrėta 2019 m. lapkričio 30 d.]. Prieiga internete: <https://www.klaipeda.lt/lt/savivaldybe/administracija/direktorius-veiklos-ataskaitos/2101>.
9. Lietuvos darbo birža. (2018). *2018 metų darbo rinkos prognozė*. [Žiūrėta 2018 m. balandžio 6 d.]. Prieiga internete: http://www.ldb.lt/TDB/Klaipeda/DarboRinka/Puslapiai/Prognozes_.aspx.

10. Kirch, A., Tuisk, T. (2015). Complex Patterns in Construction of Entrepreneurial Identity among Youth in Estonia. *European Integration Studies*, 9, 208–223.
11. Klaipėda 2030: ekonominės plėtros strategija ir įgyvendinimo veiksmų planas. (2018). *Klaipėdos miesto savivaldybė*. [Žiūrėta 2019 m. gruodžio 2 d.]. Prieiga internete: https://www.klaipeda.lt/data/public/uploads/2018/04/klaipedos-miesto-ekonomines-pletros-strategija-ir-veiksmu-planas_lt_v1.01.pdf.
12. Klaipėdos miesto savivaldybė. (2017). *Direktorius veiklos ataskaita*. [Žiūrėta 2020 m. vasario 9 d.]. Prieiga internete: <https://www.klaipeda.lt/lt/savivaldybe/administracija/direktorius-veiklos-ataskaitos/2101>.
13. Klaipėdos universitetas. (2020). *EU-CONEXUS*. [Žiūrėta 2020 m. vasario 1 d.]. Prieiga internete: <https://www.ku.lt/eu-conexus/>.
14. Krumins, J. (2007). Regional identity and demography: case of Latvia. *Proceedings of the Second International Conference: Human Resources: The Main Factor of Regional Development*, 145–154.
15. Labanauskaitė, D., Skučaitė, G., Brazauskas, J., Ruškienė, I. (2015). *Galimybių studija. Klaipėdos jaunimo situacijos tyrimas*. Klaipėda: Socialinių mokslų kolegija.
16. Lietuvos statistikos departamento duomenimis. (2020). *Oficialiosios statistikos portalas*. [Žiūrėta 2020 m. vasario 1 d.]. Prieiga internete: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize/>.
17. Nurmela, K., Leetmaa, R. (2010). *Young people entering labour market in Estonia*. Tallinn: Praxis.
18. Okunevičiūtė-Neverauskienė, L., Šlekienė, K. (2008). Nevyriausybinų organizacijų įtaka jaunimo integracijai į darbo rinką. *Filosofija. Sociologija*, 19 (4), 10–21. [Žiūrėta 2019 m. lapkričio 29 d.]. Prieiga internete: <http://mokslozurnalai.mlaeidykla.lt/publ/0235-7186/2008/4/10-21.pdf>.
19. Samarüütel, A., Selvig, S. S., Holt-Jensen, A. (2010). Urban sprawl and suburban development around Pärnu and Tallinn, Estonia. *Norsk Geografisk Tidsskrift – Norwegian Journal of Geography*, 64, 152–161.
20. Solem, M., N., Foote, K., E. (2004). Concerns, Attitudes, and Abilities of Early-Career Geography Faculty. *Annals of the Association of American Geographers*, 94 (4), 889–912. [Žiūrėta 2018 m. gruodžio 8 d.]. Prieiga internete: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1467-8306.2004.00440.x/abstract>.
21. Šimanskienė, L., Paužuolienė, J. (2014). Emigracija Lietuvoje: priežastys ir padariniai. *Regional formation and development studies*, 1 (9), 146–156.
22. Tverдостup, M., Masso, J. (2016). The labour market performance of young return migrants after the crisis in CEE countries: the case of Estonia. *Baltic journal of economics*, 16 (2), 192–220.
23. White, A. (2010). Young people and migration from contemporary Poland. *Journal of Youth Studies*, 13 (5), 565–580.

ATTRACTING YOUTH FROM WESTERN LITHUANIA TO KLAIPĖDA CITY: SITUATION AND PERSPECTIVES

Aušra Naujokienė, Daiva Verkulevičiūtė-Kriukienė

Summary

Klaipėda is losing economically active, educated people due to migration, therefore the port city is characterized by “brain drain”. In addition, Klaipėda city population is rapidly aging. Due to the lack of labour resources and their quality, further economic and social development of the city becomes problematic. The largest proportion of young people who come to live in Klaipėda is from Klaipėda County (40.8 %), Tauragė County (36 %) and Telšiai County (23.2 %). According to the survey of young population originating from Klaipėda city and Western Lithuania, their perspectives and opportunities in Klaipėda were determined. More than half of pupils of the port city think that Klaipėda is attractive and as many as 42.6 % of them plan to live in the port city. If the aim is to keep young people in Klaipėda, they must be included in the port city life. There must be enough jobs in the city for people with different levels of education. There is also a need for more cultural events that are affordable not only for high-income people but also for pupils or young people who are starting their lives in the city. In addition, it is important that the city is safe to live, study and work.

Keywords: youth, Klaipėda city, attractiveness.